

PAMĚŤ A SVĚDECTVÍ: POLOŽENÍ KVĚTIN K PAMĚTNÍ DESCE OBĚTEM POLITICKÝCH POPRAV A PREZENTACE UNIKÁTNÍ KNIHY

Společná tisková zpráva ÚSTR a města Mělník ze dne 10. prosince 2025

7. LEDNA 2026 V 17 HODIN

Mělnické kulturní centrum, U Sadů 323, Mělník

Problematika politických poprav v Československu v období vlády KSČ dlouhodobě přitahuje pozornost odborné i laické veřejnosti. Unikátní kolektivní monografie *Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu*, na které více než 15 let pracoval tým historiků a archivářů pod vedením Petra Malloty, mapuje všechny dosud známé tragické kauzy. Publikace o rozsahu 3600 stran obsahuje více než 2500 archivních dokumentů a fotografií a představuje nejucelenější souhrn životních příběhů těchto lidí. Slavnostní odhalení pamětní desky věnované mělnickým obětem politických represí se uskuteční 7. ledna 2026 v 17 hodin. Po krátkém ceremoniálu za účasti zástupců města Mělník následuje představení publikace a beseda s Petrem Mallotou zaměřená na osud popraveného mělnického občana Josefa Hořejšího. Akce, která je určena pro zájemce a nejširší veřejnost, proběhne v Kulturním centru Mělník.

BRUTALITA TOTALITNÍHO REŽIMU

Justiční vraždy představují jednu z nejbrutálnějších a zároveň nejsofistikovanějších forem teroru. Tento násilný akt totiž umožňuje nejen přímou fyzickou likvidaci skutečných či potenciálních politických odpůrců, ale z hlediska ovládání společnosti zahrnuje také celou řadu dalších funkcí (zastrašování „nepřátel“, mobilizace vlastních příznivců, ideologická indoktrinace apod.). Politické popravy na základě rozhodnutí soudu ale zároveň zachovávají zdání legitimity.

„Kolektivní monografie Ústavu pro studium totalitních režimů a Nakladatelství Academia, na které po mnoho let pracovaly tři desítky historiků a archivářů napříč odbornými institucemi, mapuje formou jednotlivých životopisných studií všechny dosud známé tragické kauzy popravených z politických důvodů v komunistickém Československu,“ popisuje **historik Petr Mallota, hlavní editor publikace** a současně dodává, že rozhodujícím milníkem na cestě k politickým popravám v Československu byl „Vítězný únor“ 1948, jímž padla poslední země střední Evropy do osidel komunistické diktatury.

„Kniha Petra Malloty přináší cenné svědectví o masové nezákonnosti a politických procesech první poloviny 50. let, které město Mělník rovněž postihly,“ sdělil **Tomáš Martinec, starosta města Mělník**. *„Je to práce, která nejen dokumentuje tragické osudy našich spoluobčanů, ale zároveň přispívá k hlubšímu pochopení doby a k výchově k občanské odpovědnosti. Připomínka těchto událostí prostřednictvím historického výzkumu a veřejných pietních akcí, jako je odhalení pamětní desky, je pro naše město nesmírně důležitá.“*

VÝROBCE KOČÁRKŮ PROTI TOTALITĚ

Mezi popravenými s přímou vazbou na město Mělník figuruje Josef Hořejší, významný místní podnikatel, který zde vybudoval prosperující firmu na výrobu dětských kočárků. Po únoru 1948 byl

jeho podnik znárodněn a Hořejší se stal obětí cílené perzekuce – nejprve byl bezdůvodně vězněn, poté jej komunistické orgány sledovaly, zastrašovaly a vyhrožovaly mu. Jako člověk ctící principy demokracie a svobody, se zapojil do odbojové činnosti v rámci ilegální organizace Mapaž.

Ta však byla na počátku srpnu 1949 komunistickou tajnou policií rozkryta. Následovala zatýkácí vlna, brutální výslechy a mučení. Státní bezpečnost chtěla nejen odhalit další členy odboje, ale zároveň zastrašit místní obyvatelstvo. Josef Hořejší byl v říjnu 1949 spolu s dalšími třemi spolubojovníky odsouzen k trestu smrti a v sobotu 7. ledna 1950 popraven ve věznici v Praze na Pankráci. Jeho příběh je symbolem nejen nesmírné brutality totalitního režimu, ale i odvahy jednotlivce, který se odmítl podrobit nespravedlivé moci a bojoval za svobodu a lidskou důstojnost až do konce svého života.

MRAZIVÁ STATISTIKA

Největší množství rozsudků smrti po „Únoru 1948“ bylo vyneseno a vykonáno za prezidentské éry Klementa Gottwalda. Šlo o 180 osob (tj. 77,6 % z celkového počtu), za Antonína Zápotockého došlo k 46 popravám (19,8 %), za Antonína Novotného byl hrdelní trest vykonán v šesti případech (2,6 %). První exekuce se konala rok po komunistickém uchopení moci, v únoru 1949 (Slavoj Šádek), ta poslední v listopadu 1960 (Vladivoj Tomek). Nejmladší obětí se stal Jaroslav Kysela, kterému bylo době popravy ve věznici Praha-Pankrác jen 18 let, 8 měsíců a 17 dní! Na šibenici umíral dlouhých deset minut. Jeho ostatky úřady odmítly vydat rodině a později je nechaly záměrně zničit.

OSUDY, KONTROVERZE, POLITICKÉ PROCESY

Práce samotná je rozčleněna do dvou oddílů. **První tři svazky obsahují kromě 232 životopisných studií popravených z politických důvodů také úvodní studii k tématu.** V ní čtenáři naleznou například informace o metodách vyšetřování komunistickými bezpečnostními složkami, o fungování tzv. třídní justice či o osudech ostatků popravených. Na ni pak navazují kopie vybraných dobových dokumentů. **Čtvrtý svazek zahrnuje studie k 34 osobám,** jejichž případy lze v převážné míře označit za mimořádně kontroverzní. Jedná se o kauzy, které leží na hranici mezi politickými a kriminálními delikty, či ji dokonce překračují. Kromě jednotlivých lidských osudů kniha přibližuje celkový stav bádání a zasazuje popravy do širšího rámce politických procesů. Publikace obsahuje okolo 2500 archivních dokumentů a fotografií, mnohdy zcela unikátních, jež byly získány jak z veřejných archivů, tak ze soukromých sbírek.

Publikace *Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu* získala v červnu 2025 jedno z nejprestižnějších českých ocenění v oblasti literatury faktu – **hlavní Cenu Miroslava Ivanova**, kterou každoročně uděluje Klub autorů literatury faktu ve spolupráci s městem Jaroměř. Ocenění potvrzuje výjimečnost této čtyřsvazkové monografie a její důležité místo v současném bádání o totalitní minulosti i v širší veřejné debatě o represích 50. let minulého století.

MÍSTO KONÁNÍ AKCE:
MASARYKŮV KULTURNÍ DŮM, MĚLNÍK

MGR. PETR MALLOTA (1980)

Hlavní editor unikátní monografie absolvoval Pedagogickou fakultu UK, obor dějepis – základy společenských věd. Od roku 2008 pracuje v Ústavu pro studium totalitních režimů, kde se jako historik věnuje zejména tématu třetího odboje (pokus o ozbrojené protikomunistické povstání v roce 1949, zpravodajské aktivity čs. exilu, ilegální letáky a tiskoviny...) a represí v Československu padesátých let 20. století (především téma popravených z politických důvodů).

Tiráž:**PETR MALLOTA A KOL.: POPRAVENÍ Z POLITICKÝCH DŮVODŮ V KOMUNISTICKÉM ČESKOSLOVENSKU**

Odpovědný redaktor: Vojtěch Němec
Redaktora publikace: Jitka Šmídová a kol.
Odborný redaktor: Jan Synek a kol.
Jmenný rejstřík: Josef Schwarz

Obrazová redaktorka: Lucie Veselá
Technický redaktor: Jiří Raška
Obálky navrhl a zpracoval: Jakub Krč
Vydání první, Praha 2024

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:[Facebook](#)[Instagram](#)[X \(Twitter\)](#)[YouTube](#)

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je Ladislav Kudrna

KONTAKTY PRO NOVINÁŘE:**Město Mělník**

Karolína Klímová, Oddělení školství, kultury a sportu, +420 702 066 975, k.klimova@melnik.cz

Ústav pro studium totalitních režimů:

Petra Jungwirthová, tisková mluvčí, +420 770 172 146, press@ustrcr.cz